

פרפראות פאר

עמוד א מפתח נושאים פרשת בחוקותי תשע"ו

נאבדה בבני ברק דירת חמישה חדרים

עמוד יב

עמוד ז

בירור מקיף בהנהגת הקב"ה את דרך
הניסים ואת דרך הטבע על פי תורתם של
הרמב"ם הרמב"ן המהר"ל בעל העקידה
והשפת אמת

שורש המילה נס ומשמעותו

עמוד ח

ביאור בכתוב דרך אניה בלב ים

הדברים שהם טבעיים ואשר הם
בלתי טבעיים ענין אחד, מהר"ל

עמוד ט

האומר הלל בכל יום כאלו מחרף ומגדף
ביאור המהר"ל

השפת אמת בביאור דברי המהר"ל

עמוד י

להעלות הטבע ולברר אמונת השי"ת כי
הוא המנהיג את העולם והטבע. שפת
אמת

עמוד יא

עיון נפלא מאד יסורו בו ספקות נגלה
להרמב"ם

עמוד יב

נאבדה דירת חמישה חדרים בבני ברק

עמוד ב

בירור האליה רבה בשו"ע, מתי הנהגת
השי"ת לישראל עפ"י מזלם ומתי עפ"י
זכותם

עמוד ג

לא שכיח שישתנה המזל כלא שכיח
לעצור מים הזורמים במפל

ביאור השינוי גשמיכם בלשון רבים ולא
בלשון יחיד כבכל מקום

לחמכם תאכלו לשובע רק בארצכם

עמוד ד

ביאור הכתוב בשאול ויהונתן מנשרים
קלו מאריות גברו ואינו דומה מועטין
למרובים

גבורת האריה וחוצפה של גוריו לעבודת
הבורא

עמוד ה

המעשה שהיה בירושלים מרומז בכתוב
ואכלתם בשר בניכם וגו'

הדיוקים שיש לדייק בכתובים ואכלתם
בשר בניכם, וביאורם

עמוד ו

מהי עקימות הלב וכיצד ניתן ליישרו

עשר בגימטריא 570, וחצי מזה הוא
בגימטריא 285 הרף,

כתבו התוספות (שבת קנ"ו ע"א ד"ה אין מזל לישראל), והא דאמר רבא בשילהי מו"ק (דף כח. ושם), בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא אלא **במזלא תליא מילתא**, (מבואר א"כ שהדבר תלוי במזל, ואיך אמרו שאין מזל לישראל),

ומיישב התוס', מכל מקום, **על ידי זכות גדול משתנה**, ע"כ, **מבואר**, שגם מי שאין לו מזל, בכל זאת ע"י יגיעה גדולה בתורה ובקיום מצוות, **עשוי המזל להשתנות**,

יסוד בהנהגת השי"ת, דברי הזוהר

איתא בזוהר (פרשת פנחס ח"ג רט"ז ע"ב) **כל דאישתדל באורייתא בטל מיניה חובי דכוכביא ומזלות ע"כ.**

כתב האליה רבא (שו"ע אורח חיים ס"י מ"ז סעיף ג') וכך פירשתי דברי הזוהר, דנראה לי דכשלומד פשוטי התורה אמרינן לאו **בזכותא תליא**,

אבל כשעומל ועוסק ומשתדל בתורה, הוי זכות גדול, ובטל מיניה חובי דכוכביא ומזלות, ואז, נתון להשגחה פרטית שע"י הזכות, ולא לשליטת המזלות וזה כוונת הזוהר **כל דאישתדל באורייתא בטל מיניה חובי דכוכביא ומזלות**,

תירוץ קושיה אחת בשניה דברי האליה רבא

וכך כתב באליה רבה, (שו"ע אורח חיים ס"י מ"ז סעיף ג') נ"ל שזה היה קשה לרש"י בפסוק **אם בחקותי תלכו** וכו' וסיים **ונתתי גשמיכם בעתם**, וקשה, הא בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא, לזה מתרץ על מנת שתהיו עמלים בתורה והוי **זכות גדול**, ואז אין הגשמים תלוי במזל אלא בזכות, וזה הכריחם לפרש שתהיו עמלים ולא בפשוטי התורה,

ועוד כתב כי זהו נוסח הברכה **לעסוק** בדברי תורה, שהוא ע"י **עמל ויגיעה**, וכ"כ הבי"ח, וזה אפשר לכווין נמי ונהיה **יודעי שמך**, ר"ל ולא שמיה דכוכבים ומזלות, כי ע"י שאנחנו עוסקים בעמל התורה בטל חיובא דכוכביא ומזלות, כנ"ל. **עכ"ד האליה רבה.**

* * * * *

בירור האליה רבה בשו"ע, מתי הנהגת השי"ת לישראל עפ"י מזלם ומתי עפ"י זכותם

כתיב (ויקרא כ"ו ג') **"אם בחקתי תלכו** ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם, ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יכולה ועץ השדה יתן פריו",

כתב רש"י (מתורת כהנים), **אם בחקתי תלכו** - יכול זה קיום המצות, כשהוא אומר ואת מצותי תשמרו, הרי קיום המצות אמור, הא מה אני מקיים אם בחקתי תלכו, **שתהיו עמלים בתורה**,

קושיות האליה רבה בפסוק אם בחוקתי וגו' שו"ע או"ח סימן מ"ז סעיף ג'

קושיה א', תלה הכתוב ירידת הגשמים, **"אם בחוקתי תלכו"**, כלומר, בזכות קיום המצוות, וקשה, מהא דאיתא בגמרא,

איתא בגמרא (מועד קטן כ"ח ע"א), אמר רבא חיי בני ומזוני לא בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא, ע"כ,

מבואר, כי הברכה תחול לפי המזל, ולא עפ"י זכות, וגשמים וודאי בבחינת **מזוני** הם, ואיך אמר הכתוב שהדבר תלוי בקיום המצוות, ולא במזל,

קושיה ב' מה הכריחם לפרש, **"אם בחקתי תלכו"** שתהיו עמלים בתורה, למה לא היה די אם יאמרו שתלמדו תורה, או שתהיו עוסקים בתורה, הרי הלשון **"עמלים בתורה"** הוא מבואר שתהיו יגיעים בתורה, ולא בלימוד פשוט בתורה,

ותירוץ האליה רבה, כי קושיה אחת מתרצת את הקושיה השניה

יסוד בהנהגת השי"ת, דברי התוספות

איתא בגמרא (שבת קנ"ו ע"א), איתמר רבי חנינא אומר מזל מחכים מזל מעשיר ויש **מזל לישראל**, רבי יוחנן אמר **אין מזל לישראל**, ע"כ

ביאור הענין דכאן דייק הכתוב לומר בלשון רבים

איתא בגמרא (בבא בתרא ט"ז ע"א), **כתיב** (איוב לח כה) "מי פלג לשטף תעלה", דרשו חז"ל, הרבה טיפין בראתי בעבים, וכל טיפה וטיפה בראתי לה דפוס בפני עצמה, כדי שלא יהו שתי טיפין יוצאות מדפוס אחד, שאלמלי שתי טיפין יוצאות מדפוס

אחד **מטשטשות את הארץ ואינה מוציאה פירות**, ע"כ,

מבואר, כי אם יהיו שתי טיפין יוצאות מדפוס אחד, **אין הארץ נותנת יבולה, ועץ השדה אינו נותן פריו**,

לפי"ז מבואר היטיב, כי כאן במקום הבטחתו של הקב"ה, והרי אין כאן הבטחה סתם שיבוא הגשם, אלא, שהארץ תתן יבולה ועץ השדה יתן פריו, לפיכך אמרה תורה **גשמיכם** דייקא בלשון רבים, לרמוז למה שאמרו חז"ל, שכל טיפה וטיפה בראתי לה **דפוס בפני עצמה**, ולא יהיו שתי טיפין יוצאות מדפוס אחד, וזהו **גשמיכם** לשון רבים שלכל טיפה וטיפה דפוס בפני עצמה.

* * * * *

לחמכם תאכלו לשובע רק בארצכם

כתיב (ויקרא כ"ו ה') "ואכלתם לחמכם לשבע וישבתם לבטח בארצכם"

הרי אמרו חז"ל שלא לאכול עד שישבע

איתא בגמרא (גיטין ע" ע"א), אמר ליה אליהו לרבי נתן, **אכול שלישי**, ושתה שלישי, והנח שלישי, **לכשתכעוס תעמוד על מילואך**,

וקשה מהא דכתיב "ואכלתם לחמכם לשבע", דמשמע, שיכול לאכול עד **שישבע**, ולא דוקא שלישי, ויש ליישב,

לא שכיח שישתנה המזל, כלא שכיח לעצור מים הזורמים במפל

כתבו התוספות (יבמות נ' א' ד"ה מוסיפין לו), והא דאמר (במועד קטן דף כה.) **בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא**,

פשיטא, דזכות גדול מועיל כדאמר (בשבת קנ"ו) **אין מזל לישראל, ומיהו לא שכיח שישתנה המזל**, כדמוכח בתענית דף כה. גבי עובדא דר"א בן פדת. עיי"ש.

ביאור העניין, שורש המילה מזל הוא כמו נזל, (עיין ספר השרשים לרד"ק ערך נזל) והמזל הוא כמו מים הזורמים בעוצמה במפל מים, ואין לשנות את הזרימה כי אם בקושי רב, וכך הוא ענין המזל שלא ניתן לשנותו כי אם בקושי רב מאוד,

בעניין שכיחות שישתנה המזל אם לאו מבואר באריכות במשניות קידושין סוף פרק ד' עיי"ש בתוי"ט ובתפארת ישראל.

* * * * *

ביאור השינוי גשמיכם בלשון רבים ולא בלשון יחיד כבכל מקום

כתיב (ויקרא כ"ו ד), "ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו",

יש לשאול, דכאן אנו מוצאים את המילה "גשם" בלשון רבים "גשמיכם", ובכל מקום בתורה נביאים וכתובים, בהבטחות שהבטיח הקב"ה את הגשמים, אנחנו מוצאים **גשם** בלשון יחיד,

כתיב (יואל ב' כ"ג) "ויורד לכם גשם מורה ומלקוש בראשון",

כתיב (מלכים א' פרק י"ז) "כי כה אמר ידוד אלקי ישראל כד הקמח לא תכלה וצפחת השמן לא תחסר עד יום תת ידוד גשם על פני האדמה",

א"כ מצינו גשם רק בלשון יחיד,

אלא, אינו דומה מועטין העושין את התורה למרובים העושין את התורה. ועיי'ז אפשר לבאר הקושיא דלהלן,

יש לברר בעבודת הבורא האם הוא ככוח האריה או יותר מכח האריה

איתא במשנה (אבות פרק ה) יהודה בן תימא אומר, הוי עז כנמר, וקל כנשר, ורץ כצבי, **וגבור כארי** לעשות רצון אביך שבשמים

מבואר בדברי התנא במשנה, כי יש להתאמץ כדי לעשות רצון אבינו שבשמים, **עד כדי גבורתו של ארי**,

וקשה, דמצינו בפסוק (שמואל ב' פרק א' כ"ג) "שאול ויהונתן הנאהבים והנעימים בחייהם ובמותם לא נפרדו מנשרים קלו **מאריות גברו**", **כתב רש"י** "לעשות רצון בוראם",

נמצינו למידים, כי יש כח לעשות רצון הבורא יותר מכוחו של ארי, כדכתיב **מאריות גברו**, ולמה אמר התנא **גיבור כארי**,

יש ליישב עפ"י דברי התורה כהנים

"אינו דומה מועטין העושין את התורה למרובים העושין את התורה", לפי"ז, עולה הדבר יפה יפה,

המשנה מדברת בלשון יחיד, כמ"ש רצון **אביך**, והפסוק שאומר מאריות **גברו** הוא בלשון רבים, ופירוש הדבר **שיחיד** העובד את ה' יכול לעובדו בכח שהוא כוחו של ארי, אך **רבים** העובדים את ה' ביכולתם לגבור על כוחו של ארי,

ובכך מבואר, "אינו דומה מועטין העושין את התורה למרובים העושין את התורה".

לעבוד את ה' מעל לכוח הארי צריך להיות באחדות באהבה שאינה תלויה בדבר

יש לומר עוד, מכיוון והדבר הזה, שיש בכח הרבים להתגבר מעל לכוחו של ארי, אנו למידים מדוד ויהונתן כדלעיל, א"כ

נראה דאכילה לשובע היא רק בארצכם

איתא בגמרא (נדרים כ"ב ע"א), עולא, במיסקיה (כשעלה) לארעא דישראל, איתלוו ליה תרין בני חוזאי (שתי בריונים)

בהדיה, קם חד שחטיה לחבריה, אמר ליה לעולא יאות עבדי, (האחד שהרג את חברו, שאל את עולא, האם נכון עשיתי)

אמר ליה אין, ופרע ליה בית השחטיה, (מחשש לחייו, אמר לו, כן) כי אתא לקמיה דרבי יוחנן, אמר ליה, דלמא חס ושלום אחזיקי ידי עוברי עבירה, אמר ליה נפשך הצלת,

קא תמה רבי יוחנן, מכדי כתיב (דברים כ"ח ס"ה) ונתן ה' לך **שם** לב רגז **בבבל** כתיב, אמר ליה, ההוא שעתא לא עברינן ירדנא, (ועדיין לא הגענו לארץ ישראל) ע"כ,

מבואר, מדכתיב ונתן ה' לך **שם** לב רגז, משמע מדברי חז"ל, **דכעס** הוא דבר השייך בחוץ לארץ, אבל **בארץ הטובה**, אין מקום **לכעס**,

לפי זה, אפשר לפרש "ואכלתם לחמכם לשובע וישבתם לבטח בארצכם" שכאשר תהיו בארצכם, תוכלו לאכול לשובע ואין לחשוש למה שאמר ליה אליהו לרבי נתן, **אכול שליש**, ושתה שליש, והנח שליש, **לכשתכעוס** תעמוד על מילואך. (שוב ראיתי פירוש זה מובא בשם הרבי ר' יהונתן)

* * * * *

ביאור הכתוב בשאול ויהונתן מנשרים קלו מאריות גברו ואינו דומה מועטין למרובים

כתיב (ויקרא פרק כ"ו ח') "ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה ירדפו"

כתב רש"י (מתורת כהנים), וכי כך הוא החשבון, (כאשר חמשה ירדפו מאה, נמצא כל אחד רודף אחר עשרים איש, א"כ לפי החשבון, מאה ירדפו אלפיים איש),

נשתייר מאותה משפחה, אמר לו לאו, חוץ ממני,

אמר לו אם אני מלמדך דבר שאתה חי בו, (כלומר שאחיה אותך) אתה למד, אמר לו הן, אמר לו, אמור בכל יום "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", אמר לו, הס שלא להזכיר בשם ה', שלא לימדו אביו ואמו, מיד הוציא יראתו מחיקו, ומחבקה ומנשקה, עד שנבקעה כריסו, ונפלה יראתו לארץ ונפל הוא עליה, לקיים מה שנאמר, (ויקרא כ"ו כ"ט), "ונתתי פגריכם על פגרי גלוליתם", ע"כ,

מבואר, שאותו תינוק שמת מרעב, אביו גרם לו זאת שלימדו שלא לומר שמע ישראל, ובכך לא קיבל מאכלו,

רמז לדבר יש בסמיכות הפסוקים

אפשר לומר, שסמיכות הפסוקים, "ואכלתם בשר בניכם, ובשר בנתיכם תאכלו", אל הפסוק "ונתתי את פגריכם על פגרי גלוליתם" בא לרמז על עובדה זו,

וכך הוא הרמז, לפי שמנעתם מבניכם מאכלם, ע"י שלמדתם אותם שלא יאמרו "שמע ישראל", הרי זה כאילו אתם אכלתם את אכלם, וזהו "ואכלתם בשר בניכם ובנותיכם שהם היו יכולים לאכול אילו אמרו שמע ישראל, וזהו סמיכות הכתובים" **ואכלתם בשר בניכם, ובשר בנתיכם תאכלו**, אל הפסוק "ונתתי את פגריכם על פגרי גלוליתם"

* * * * *

הדיוקים שיש לדייק בכתובים ואכלתם בשר בניכם, וביאורם

כתיב (ויקרא כ"ו כ"ט) "ואכלתם בשר בניכם, ובשר בנתיכם תאכלו",

הדיוק שיש לדייק בפסוק

בבניכם, אמר קודם "ואכלתם", ואח"כ "בשר בניכם",

צ"ל כי כח הרבים הוא, כאשר החיבור בין עובדי ה' המתחברים יחדיו לעובדו שכם אחד ולהגיע למעלה הגבוהה, של **מאריות גברו**, הוא כפי שאומרת המשנה, (אבות פרק ה' ט"ז), על דוד ויהונתן, שזו אהבה שאינה תלויה בדבר, ואז יש בכח הרבים. להתגבר מעל לכוחו של ארי, כמ"ש מאריות גברו,

גבורת האריה וחוצפה של גוריו לעבודת הבורא

ואפשר לבאר עוד, עפ"י מה דאיתא **במדרש** (ויחי פרשה צ"ח ס"י ז') "גור אריה יהודה" מלמד שנתן לו "גבורה של ארי וחוצפה של גוריו",

ופירשו, **גבורה של ארי**, זקן, שהרי על הארי אמרו חז"ל (שבת ע"ז ע"ב) שהוא מאלה אשר כל זמן שמזקינים מוסיפים גבורה, (רז"ו),

וחוצפה של גוריו, כי לגור יש עזות ואומץ הלב להתקומם כנגד אויביו, שבוה מצטיינים הגורים יותר מן הארי הבוגר, (עיינו עץ יוסף)

ואפשר דע"י עזות דקדושה אפשר להתגבר בעבודת הבורא יותר מכוחו של ארי.

* * * * *

המעשה שהיה בירושלים מרומז בכתוב ואכלתם בשר בניכם וגו'

כתיב (ויקרא כ"ו כ"ט), "ואכלתם בשר בניכם, ובשר בנתיכם תאכלו", והשמדתי את במתיכם והכרתי את חמניכם ונתתי את פגריכם על פגרי גלוליתם" וגו',

מעשה שהיה בירושלים

איתא בגמרא, (סנהדרין ס"ג ע"ב) אליהו הצדיק היה מחזר על תפוחי רעב שבירושלים (כדי להאכילם), פעם אחת מצא תינוק שהיה תפוח ומוטל באשפה, אמר לו מאיזה משפחה אתה, אמר לו ממשפחה פלונית אני, אמר לו כלום

לפיי? צריכים אנו לתקן את התפילה שזו העבודה שבלב ועייז נאמר עקוב הלב, וליישר את העקמימות שבלב שיהפך העקוב למישור, כמאמר הכתוב (ישעיהו מ') "והיה העקוב למישור והרכסים לבקעה",

כיצד ניתן להפוך את העקב למישור

ומהי הדרך אשר נלך בה, הורו לנו חכמינו ז"ל את הדרך בה ישכון אור במאמרם ז"ל,

דאיתא בגמרא (ברכות ו' ע"ב) אמר רבי חלבו אמר רב הונא כל **הקובע** מקום לתפלתו אלקי אברהם בעזרו, **ואמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי כל הקובע מקום לתפלתו אויביו נופלים תחתיו**,

וכך הוא פירוש, שכאשר נרצה ליישר את **עקב** (עקימות) הלב שהוא בתפילה, יש להפוך **מ"עקב" הלב, ל"קבע"** מקום לתפלתו. ובכך יהיה **העקב למישור**. שנהפך **מעקב לקבע**,

נבראו רעמים לפשט עקמומית שבלב

איתא בגמרא (ברכות נ"ט ע"א), אמר רבי יהושע בן לוי **"לא נבראו רעמים אלא לפשוט עקמומית שבלב"**,

רעמים הוא מלשון **תפילה**, עפיי הכתוב, וכעסטה צרתה גם כעס בעבור **"הרעמה"**, פירש רש"י, (שמואל א' פרק א' ו') בעבור **הרעימה** - רבותינו אמרו בעבור **הרעימה**, שתתפלל, ע"כ,

בכך מבואר, כי לישר את **עקמומית הלב**, הוא בתפילה.

* * * * *

עשר בגימטריא 570, וחצי מזה הוא בגימטריא 285 הרף

כתיב (ירמיה פרק יז הפטרת בחוקותי) "עשה עשר ולא במשפט, בחצי ימיו יעזבנו, ובאחריתו יהיה נבל",

ובבנותיכם, אמר קודם **בשר בנותיכם** ואח"כ אמר **תאכלו**,

ועוד, בבניכם אמר, **ואכלתם** לשון עבר ולשון עתיד, ובבנותיכם אמר, לשון עתיד, **תאכלו**,

ואפשר לבאר כדלקמן

איתא בגמרא (נדה ל"א ע"ב) בא **זכר** בעולם, בא ככרו בידו, זכר, זה כר, דכתיב, (מלכים ב' ו' כ"ג) "ויכרה להם כירה גדולה",

נקבה אין עמה כלום, נקבה נקייה באה, עד דאמרה מזוני, לא יהבי לה, דכתיב, נקבה שכרך עלי ואתנה, ע"כ

הדבר מבואר, דלעתיד יתהפכו הקללות לברכות, לפייז א"ל, דכיוון **דבזכר** מיד עם בואו בא מאכלו עמו, אמר מיד בתחילה **ואכלתם**, משום שבא מאכלו עמו,

ובנקיבה, שאין לה מזונותיה עד דאמרה מזוני, לפיכך רק לאחר שאמר "בשר בנותיכם" אמר "תאכלו", וגם, מה **שבנקיבה** אמר לשון **עתיד**, שלא בא יחד עמה, אלא לעתיד לאחר שנולדה. (עיי"ש במהרש"א ביאור נאה דמזל האשה תלוי במזלו של בעלה)

* * * * *

מהי עקימות הלב וכיצד ניתן ליישרו

כתיב, (ירמיה י"ז ט' הפטרת בחוקותי) "עקוב הלב מכל", ובמפרשים, שהלב הינו עקום מכל האיברים, כענין (ישעיהו מ' ד') "והיה העקוב למישור", פירושו שהמעוקם יתיישר,

מהי עבודת הלב, שעליו נאמר עקוב הלב מכל,

איתא בגמרא (תענית ב' ע"א) תניא, "לאהבה את ה' אלקיכם ולעבדו בכל לבבכם, איזו היא עבודה שהיא בלב הוי אומר זו תפלה,

והרי ידוע, כי הקב"ה ברא את הטבע והנהיג העולם בדרך הטבע, א"כ מה כונת הרמב"ן שאמר אין בהם טבע ומנהגו של עולם",

הטבע הוא חק וגזרה מלפניו ית'

איתא בגמרא (עבודה זרה נ"ד ב') עולם כמנהגו נוהג, כתב רש"י גזרה לפני שינהוג העולם כמנהגו,

כתיב (שמות ח' י"ח) "למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ", וברש"י גזרתי מתקיימת בארץ,

כתיב (תהלים פרק קמ"ח) "הללוהו כל צבאיו, הללוהו שמש וירח הללוהו כל כוכבי אור, הללוהו שמי השמים והמים אשר מעל השמים, יהללו את שם ידוד כי הוא צוה ונבראו ויעמידם לעד לעולם חק נתן ולא יעבור, תנינים וכל תהמות אש וברד שלג וקיטור רוח סערה עשה דברו ההרים וכל גבעות עץ פרי וכל ארזים החיה וכל בהמה רמש וצפור כנף מלכי ארץ וכל לאמים שרים וכל שפטי ארץ יהללו את שם ידוד כי נשגב שמו לבדו הודו על ארץ ושמים",

לאחר שמנה דהע"ה את חוקי הטבע אמר וירם קרו וגו'

כתיב (תהלים פרק קמ"ח י"ד), "וירם קרן לעמו תהלה לכל חסידיו לבני ישראל עם קרבו הללו קה", והדברים יתבארו להלן,

שורש המילה נס ומשמעותו

איתא במדרש (רבה בראשית פרשה נ"ה פסקה א'), **כתיב** (בראשית כ"ב א') "ויהי אחר הדברים האלה, והאלקים נסה את אברהם",

כתיב (תהלים ס) "נתתה ליראיך נס להתנוסס מפני קושט סלה",

נסיון אחר נסיון, וגידולין אחר גידולין, בשביל לנסותן בעולם, בשביל לגדלן בעולם כנס הזה של ספינה, ע"כ לשון המדרש,

אפשר לרמוז כך, "עשר" בגימטריה 570, חצי מ-570 שווה 285 שזהו הגימטריה של המילה "הרף", והרף הפירוש יעזבנו, וזה הרמז בפסוק כי העשה עשר ולא במשפט, בחצי מהמספר "עשר", יעזבנו, שהוא מספר "הרף",

הקורא עשר מסופו לתחילתו הוא אותית רשע

כתיב (ירמיה פרק יז הפטרת בחוקותי) "עשה עשר ולא במשפט, בחצי ימיו יעזבנו, ובאחריתו יהיה נבל",

הרמז, ובאחריתו יהיה נבל, בתרגום וברש"י, נבל, שנקרא רשע, והרמז, כי אם תקרא את המילה עשר, מאחריתו לתחילתו, תימצא המילה רשע, וזהו ומאחריתו יהיה נבל.

ועוד אפשר לרמוז כתב רש"י (ברכות י"ב ע"ב), וכן הוא אומר, אמר נבל בלבו אין אלקים - ואין לך נבל יותר מן ההופך דברי אלקים חיים, ע"כ, ואפשר לרמוז הכונה ההופך דברי אלקים, מעשר לרשע.

* * * * *

הנהגת הקב"ה את דרך הניסים ואת דרך הטבע על פי תורתם של הרמב"ם הרמב"ן המהר"ל בעל העקידה והשפת אמת

יסוד האמונה בדברי הרמב"ן בנס ובטבע

כתב הרמב"ן, (סוף פרשת בא) ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה כלה,

שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו "שכלם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם", בין ברבים בין ביחיד,

דברי הרמב"ן צריכים ביאור

בדברי הרמב"ן נראה בפשטות, כי בכל דבר ומקרה שבכל עת ובכל רגע, איו בו טבע ומנהגו של עולם,

כך יש לנסים סדר גם כן. כי הנסים בעולם, במה שיש לעולם קשור וחבור והתאחדות עם העולם הנבדל, ויש לזה סדר מסודר, כי אין הדבוק ההוא רק בסדר מסודר, ומפני זה לא יתחדשו הנסים רק בזמן מן הזמנים ואינם תמידים.

כי כשם שראוי לעולם להיות נוהג על פי טבעו והנהגתו, כך ראוי לישראל במה שהם דבקים בעולם הנבדל שיהיו להם נסים מסודרים. הנה יש לנסים סדר מסודר מן השם יתברך, ואין דבר מן הנסים יקרא שנוי בנבראים, כי אנו אומרים כי הכל בסדר מסודר מן השם יתברך,

כי העולם הטבעי הוא על פי הסדר שסדר אותו יתברך, כמו כן יש לנפלאות סדר מסודר מאתו יתברך גם כן ואין זה שנוי במה שסדרו עליו.

כי כמו שהשם יתברך סדרו על טבעו לפי הציור והמושכל, כך סדרו על דבר הבלתי טבעי לפי הציור והמושכל, ועוד יתבאר ענין זה. והנסים אשר הם בלתי טבעיים אין זה שינוי כלל, שכשם שראוי שיהיו מתהווים דברים בעולם לפי הטבע, כך ראוי שיהיו מתהווים בעולם דברים בלתי טבעיים על ידי פועל הנבדל, ואם כן,

הדברים שהם טבעיים ואשר הם בלתי טבעיים ענין אחד

ואשר לא יבין ענין הבלתי טבעי יאמר כי זה חדש יוצא מסדר העולם, ואין הדבר כך כלל רק כמו שיש לטבע פעל הטבעי, כך יש לבלתי טבע פעל הנבדל,

כי הנסים הם מסודרים מאתו יתברך גם כן, ואין הנסים שינוי הסדר, ולכך היה לנסים בתחילת הבריאה סדר כמו שהיה סדר לטבע. וזה עיקר הפירוש מה שאמרו תנאי התנה הקדוש ברוך הוא הוא עם מעשה בראשית, לומר שיש לנסים סדר מסודר גם כן.

ועוד, כאשר הטבע משתנה לפעמים בזמן מן הזמנים, אין זה שינוי, כי דבר זה שהוא לפי שעה אין כאן בטול הטבע כלל.

פירוש, כדגל המונף על התורן הגבוה ביותר בספינה, כדי שתיראה מרחוק, וזהו, הרמת הנס להתנוסס שיראה למרחוק,

בספר השרשים לרד"ק, שורש נס, כתב, נתת ליריאך נס להתנוסס, פירוש להתרומם ולהתעלות, וכן הוילון (של האניה) נקרא נס, לפי שמרימין אותו על התורן,

בשפת אמת (לך לך תרמ"ד ב') כתב, כי נסה הוא לשון הרמה כמו שאו נס,

בשפת אמת (יתרו תרנ"ה א') כתב, ונסהו הוא לשון הרמה ועליה כמו שאו נס,

בשפת אמת (סוכות תרמ"ו ח') כתב, ושם נסהו, לשון הרמה,

ביאור בכתוב דרך אניה בלב ים

כתיב (משלי פרק ל' י"ח), שלשה המה נפלאו ממני וארבעה לא ידעתים וכו', דרך אניה בלב ים,

פירוש, מכיון והאניה בלב ים אינה נראית היכן היא נמצאת והיא נפלאה מעיני בני אדם, לכן מרימים עליה נס בגובה התורן, כדי שתראה למרחקים, ועיי הרמת הנס יודעים היכן היא נמצאת,

וכך הוא לשון נס, מכיוון ואין הנהגתו של הקב"ה ניכרת לכל, שהוא המחיה, הוא הזן, ושהוא המנהיג את בריותיו, על כן בא הנס, שיראה למרחוק, מי הוא זה שמחיה את הכל

ואלו הם דברי הרמב"ן (סוף פרשת בא), ומן הנסים הגדולים המפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים,

דברי המהר"ל בענין הנהגת הטבע והנהגת הנסים

כתב המהר"ל (ספר גבורות השם - הקדמה שניה) כמו שיש לעולם הטבע, סדר מסודר נוהג על פי טבעו,

סיכום דברי המהר"ל

מבואר א"כ בדברי המהר"ל, במושכל ראשון, כי הקב"ה מנהיג את עולמו בשתי הנהגות, בדרך כלל היא ההנהגה הטבעית, אך בזמן מן הזמנים, מנהג עולמו לישראל בדרך הניסים, וכפי שיש סדר מסודר בטבע, כך התנה הקב"ה עם מעשה בראשית, לתת בהם סדר מסודר לניסים.

השפת אמת מבאר דברי המהר"ל

כתב השפת אמת (ויקרא ט' ע"ב, פרשת החודש שנת תרמ"ז ד"ה והנה המהר"ל), והנה המהר"ל כתב בהקדמת ס' גבורות ה' לבטל דברי הפילוסופים כי אין מאמינים שיעשה הקב"ה נס לשנות סדר הטבע. והשיב הוא, דכמו שיש סדר לטבע כמו כן יש סדר מיוחד לניסים ע"ש.

ולדעתי (כתב השפת אמת), נראה עוד, כי אדרבה הטבע אינו סדר מיוחד, רק לעיני בשר שהם טבעיים. אבל באמת עיקר סדר הוא דרך הניסים והנפלאות שהם מהקב"ה שאינו בדרך הטבע. ומעשה בראשית שברא בו הטבע, הוא פסיעה קטנה שיצא מן הסדר. ובמדי בראשית בפסוק אלה תולדות השמים והארץ דורש הן אלה קצות דרכיו כו'. שכל הבריאה הוא משהו ונקודה קטנה, להבין מתוך זה חכמתו של יוצר בראשית. ע"כ,

מובן בדברי השפת אמת

יש להבין בדברי השפת אמת, ממה שכתב ולדעתי, נראה עוד, כי סבר השפת אמת בדעת אחרת, מדעתו של המהר"ל שסובר כי יש סדר לטבע, ויש סדר לניסים, וסובר השפת אמת כי עיקר סדר הוא דרך הניסים, אך הטבע אינו סדר מיוחד, רק לעיני בשר שהם טבעיים,

ביאור נוסף של השפת אמת בדברי המהר"ל

יש להקדים ולומר, ממה שכתב השפת אמת המובא להלן, מבואר בפירוש כי לדעת השפת אמת, דעת המהר"ל גם כן, כי דרך הטבע ודרך הניסים הם ענין אחד, כמ"ש המהר"ל לעיל בתו"ד,

האומר הלל בכל יום כאלו מחרף ומגדף ביאור המהר"ל

וזה שאמרו ז"ל (שבת קי"ח) האומר הלל בכל יום כאלו מחרף ומגדף. פירוש, כי ההלל תקנו על הנסים ועל הנפלאות שהשם יתברך עושה בעולמו, ומי שאומר הלל בכל יום, כלומר שהוא יתברך עושה נסים בכל יום מחרף ומגדף, שהרי אומר כאלו העולם אינו נוהג על הסדר והכל שלא כטבע ושלא כסדר הראוי לפי מנהגו של עולם, ואין זה חכמה וסדר אל הנבראים שנבראו בשמו ואין ספק שזהו חרוף.

אלא, אם שנוי הטבע והנס הוא בזמן מן הזמנים ואין זה תמידי, דודאי אם הוא בזמן אחד אין זה יציאה מן מנהגו של עולם, אבל אם אומר ההלל בכל יום הרי לא היה לעולם סדר מסודר ואין לנמצאות קיום.

עד כאן לשון המהר"ל (ספר גבורות השם - הקדמה שניה)

ביאור נוסף של המהר"ל, בלשון הגמרא ה"ז מחרף

ובמהר"ל, (ספר גבורות השם - פרק ס"א) מבאר אומרם ז"ל, (שבת קי"ח) האומר הלל בכל יום כאלו מחרף ומגדף,

שלפי שהעולם מתנהג כמנהגו, בדרך כלל בדרך הטבע, רק יש סדר מיוחד בזמנים מיוחדים שהעולם מתנהג בדרך הניסים, והגומר הלל בכל יום נראה שהוא אומר שבכל עת הקדוש ברוך הוא מנהיג עולמו בדרך נס,

ואם כן למה הצדיקים בצרה והרשעים בטובה, ואינו מאבד העבודה זרה מן העולם, ואם כן ח"ו אין ביכלתו, וזהו חרוף וגדוף,

אבל האומר הלל בזמנה, אומר שהעולם נוהג כמנהגו, רק בזמנים מיוחדים ולדבר מיוחד לא לכל דבר משנה הטבע, רק העולם כמנהגו נוהג, והקדוש ברוך הוא מחדש נסים בזמן מן הזמנים וזהו שבח לו, עכ"ל בגבורות (פרק ס"א),

שזה הדרך של הנסים, תלוי בעבודת בניי אז זוכין להתגלות זה הדרך של הנסים כנ"ל. וכפי ביטול הטבע והגשמיות באיש הישראלי בכל אחד לפי מה שהוא. כך נפתח לו שער הנסים ונפלאות והתחדשות שינוי הטבע.

להעלות הטבע ולברר אמונת השי"ת כי הוא המנהיג את העולם והטבע. שפת אמת

וכתב עוד השפת אמת (ויקרא פסח דף מ"א, שנת תרמ"ז, ד"ה והניף),

והניף את העומר, (ובמדרש פ"י אמור מה יתרון כו' שיעמול תחת השמש). כי הנה בניי שנגאלו ממצרים ועשה לנו השי"ת נסים ונפלאות היי המכוון להיות מעלין כל הבריאה. להעלות הטבע ולברר אמונת השי"ת כי הוא המנהיג את העולם והטבע. ובחג הפסח שהוא זמן חירותנו נעשה החירות גם בזמן ובטבע ויכולין עתה להעלות הבריאה והטבע.

ובמד' ויחי, הרועה אותי, המלאך הגואל, הקיש גאולה לפרנסה ופרנסה לגאולה, מה פרנסה בכל יום אף גאולה בכל יום, ומה גאולה פלאים אף פרנסה. פרשנו הענין, שצריכין לידע כי גם הנהגת הטבע הכל הוא נפלאות השי"ת,

ויעקב אע"ה בירר זאת. וכמו כן עבודת כל בניי לברר אמונה זו. כמ"ש מו"ז ז"ל פיי הירושלמי אמונת זו סדר זרעים, שמאמין בחי עולם וזורע. פיי שעיקר האמונה לידע שגם הטבע הוא הנהגתו ית' בלבד, שנותן בה חיות וקיום תמיד,

וזה ההיקש צריך עובד ה' לבררו. וכפי מה שמבררין זה ממילא נדבק הטבע בהנפלאות. וממילא כמו פרנסה בכל יום אף גאולה. ולכן צריכין לזכור בכל יום יציאת מצרים לברר ולחדש הארת הנסים בכל יום. ולכן אמר הקב"ה הביאו לי עומר בפסח והוא זמן התבואה להקיש גאולה לפרנסה כמ"ש במדרש הנ"ל. וזה ממחרת השבת כמו שהשבת נותן פרנסה לימי המעשה כמ"ש מיני מתברכין.

וכך כתב השפת אמת (ויקרא פרשת בהר שנת תרל"ז), בפסוק וכי תאמרו מה נאכל כו'. בס' נועם אלימלך בשם אחיו ז"ל, כי עיי השאלה יצטרך המקום לצוות את הברכה כו' ע"ש.

וביאור הדברים, דמה קושיא היא זו מה נאכל. מאן דיהיב חיי יהיב מזונא. אך כי אם יהי קיום בניי ע"פ נס ואין כל הדורות ראויין לנסים לכן יאמרו מה נאכל. והתירוץ שיהי בדרך ברכה וברכה היא קצת בטבע.

אך באמת צריכין בניי לידע כי הנסים והטבעים הכל אחד ובאמת אין נס גדול ונפלא כמו הטבע שהוא הגדול שבנפלאות המושגים לנו. ואז כשזו האמונה מתברר לבניי אין עסק להיות ניזון ע"פ נס. רק וכי תאמרו כו' אז וצויתי כו' כנ"ל. ונס הוא לשון הרמה פיי שהיא הנהגה מתרוממת מהנהגת הטבע ומיוחד לבניי.

וכך כתב המהר"ל, כי כמו שיש סדר להטבע כן יש סדר להנסים. וסדר זה מיוחד לבניי כנ"ל. ובאמת הדורות שנעשה להם הנסים היי קבוע בהם האמונה והיה שוה להם הטבע והנסים. לכן נהג השיי עמהם בנסים כנ"ל, עכ"ל השפת אמת,

הדבר המבואר בדבריו ובלשונו של השפת אמת

מבואר א"כ בדברי השפת אמת, וגם כתב שכן הם דברי המהר"ל, כי הטבע והניסים הכל אחד,

וכ"כ באמת צריכין בניי לידע כי הנסים והטבעים הכל אחד,

וכתב, כי הדורות שנעשה להם הנסים היי קבוע בהם האמונה והיה שוה להם הטבע והנסים, שצריכין לידע כי גם הנהגת הטבע הכל הוא נפלאות השי"ת,

עבודת כל בניי לברר אמונה זו. לידע שגם הטבע הוא הנהגתו ית' בלבד שנותן בה חיות וקיום תמיד, וכפי מה שמבררין זה ממילא נדבק הטבע בהנפלאות,

והנה התאמתה אצלי זאת האמונה גם כן מדברי ה'תורה' - אמר ית', (דברים ל"א) "והסתרתני פני מהם, והיה לאכול, ומצאוהו רעות רבות וצרות, ואמר ביום ההוא, הלא על כי אין אלוהי בקרבי מצאוני הרעות האלה". ומבואר הוא ש'הסתרת הפנים' הזאת אנחנו סיבתה ואנחנו עושים זה המסך המבדיל בינינו ובינו - והוא אמרו, "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא על כל הרעה אשר עשה" - ואין ספק כי, דין היחיד כדין הציבור. הנה התבאר לך כי הסיבה בהיות איש מבני אדם מופקר למקרה ויהיה מזומן לאכל כבהמות הוא היותו נבדל מהאלוק,

אבל מי שאלוקיו בקרבו לא יגע בו רע כל עיקר - אמר ית', "אל תירא, כי אתך אני אל תשתע, כי אני אלוקיד וגו'", ואמר, "כי תעבור במים אתך אני ובנהרות לא ישטפוך וגו', ופרושו, "כי תעבור במים ואני אתך - הנהרות לא ישטפוך". כי כל מי שהכין עצמו עד ששפע עליו השכל ההוא תדבק בו ההשגחה וימנעו ממנו הרעות כולם, ו אמר, "י לי לא אירא מה יעשה לי אדם", ואמר, "הסכן נא עמו ושלם" - יאמר, פנה אליו ותשלם מכל רע, עכ"ל הרמב"ם,

העולה מכלל דבריהם ז"ל

כי השי"ת בבריאתו את העולם, רצה להנהיגו בשתי דרכים, הדרך האחד הוא דרך הנגלה לכל שהקב"ה הוא מנהיג העולם, והוא הקרוי דרך הניסים,

והדרך השני הוא דרך הנסתר, כלומר שברא כוחות טבעיים שינהלו את העולם כמנהגו דבר יום ביומו, כמ"ש (תהלים קמ"ח) כי הוא צוה ונבראו ויעמידם לעד לעולם חק נתן ולא יעבור,

ורצונו בכך, שיהיה איש ישראל עובד כל ימי חייו, לראות גם בכל דבר טבעי ובכל מקרה שכולם ניסים, כלומר שכולם מונהגים ישירות על ידו ית' ולא ע"י משרתיו, שבזה טועים הטועים וחושבים שהטבע מנהיג את עצמו,

כמו כן בכל עת שיש גאולה וימי נסים, צריכין לראות שישאר מזה הארה גם לתוך הטבע. וזה הענין נק' ממחרת השבת הארה הנשארת גם בתוך הטבע. עכ"ל השפת אמת, (ויקרא פסח דף מ"א, שנת תרמ"ז, ד"ה והניף),

ובשפת אמת (ויקרא פרשת החודש שנת תרמ"ו, ד"ה במדרש), כתב, וזה הדרך נתברר ביציאת מצרים שהודיע הקב"ה שהוא משנה הטבע. וכתוב החודש הזה לכם

שזה הדרך של הנסים תלוי בעבודת בני"י, אז זוכין להתגלות זה הדרך של הנסים כנ"ל. וכפי ביטול הטבע והגשמיות באיש הישראלי בכל אחד לפי מה שהוא. כך נפתח לו שער הנסים ונפלאות והתחדשות שינוי הטבע.

וכאלו הם דברי בעל העקידה

ספר עקידת יצחק (שער פ"ה), ראה כמה חייב האיש הנלבב שלא ליחס קנין מקניניו לשום סבה מהסבות, (כלומר הטבע) הן שמימיית והן אנושית בעצם וראשונה,

כי אם אל מעשה הסולמות אשר יעשה אותם הקל יתעלה יום יום על ידי ההשגחה האשית והפרטית, וכמו שאמר משה (דברים ח' י"ח). וזכרת את ה' אלקיך, כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל, עכ"ל,

עיון נפלא מאד יסורו בו ספקות נגלה להרמב"ם

כתב הרמב"ם (ספר מורה נבוכים חלק ג' פרק נ"א), והנה נגלה אלי עיון נפלא מאד, יסורו בו ספקות ויתגלו בו סודות אלוהיות. והוא - שאנחנו כבר בארנו בפרקי ההשגחה,

כי כפי שיעור שכל כל בעל שכל, תהיה ההשגחה בו. והאיש השלם בהשגתו אשר לא יסור שכלו מהאלוק תמיד, תהיה ההשגחה בו תמיד,

בחשבון פשוט,

כאשר כל זוג תפילין שוויו בין

\$ 1500 - 1000

הרי שווים של התפילין

מליון ותשע מאות אלף ש"ח

זהו עלות דירת חמישה חדרים בבני ברק

שהלכה לאיבוד ואין מוצאים את

הבעלים

קריאה נרגשת לבעלי התפילין

אנא רשמו בתפילין שם ומספר טלפון

כי הנסיון מוכיח

שכל זוג תפילין שנאבד,

אם יש בו שם ומספר טלפון

הוא מוחזר לבעליו במוקדם או במאוחר.

ואל תאמר לי זה לא יקרה

כי גם להם זה קרה.

זכרו העולים למירון, בכל שנה
נעלמים מאות זוגות תפילין שאין
בהם שם וטלפון

* * * * *

להערות הארות ולקבלת העלון, ניתן
לפנות אל "מכון פאר" רח' חזון איש 2

בני ברק

פקס 03-6161777,

מייל yud10@017.net.il

נייד 0527-616166

וע"ז אמר דהע"ה לאחר שפירט את חוקי
הטבע, (תהלים פרק קמ"ח)
הללוהו כל צבאיו,
הללוהו שמש וירח
הללוהו כל כוכבי אור,
הללוהו שמי השמים
המים אשר מעל השמים,
תנינים וכל תהמות
אש וברד
שלג וקיטור
רוח סערה
ההרים וכל גבעות
עץ פרי
וכל ארזים
החיה
וכל בהמה
רמש וצפור כנף
מלכי ארץ וכל לאמים
שרים וכל שפטי ארץ

"וירם קרן לעמו, תהלה לכל חסידיו לבני
ישראל עם קרבו",

פירוש, שלבני ישראל עם קרובו, נתן להם
הזכות להיות רואים בכל דבר ודבר, את
הרמת הקרן, כלומר הרמת הנס, לידע
שגם חוקי הטבע מתנהגים אך ורק על ידו
ית', או יתבאר, וירם קרן, הוא מלשון
קרן אור שנתן לבני ישראל לראות את
הנהגתו יתברך.

* * * * *

נאבדה בבני ברק דירת חמישה חדרים

במחסנים של "מכון פאר"

הצטברו במשך השנים 382 זוגות תפילין,

שגם לאחר מאמצים רבים לא הצלחנו

להשיבם לבעליהם, וזאת משום

שלא נרשמו בהם שם וטלפון

של בעל התפילין,